

Simon Macuh: MEDPOVEZANOST

Za izhodišče razmisleka o procesu, ki se je odvil v okviru enomesečne rezidence v Ateljeju Azil na Metelkovi, jemljem poglavje »Glasba in hrup« iz knjige Mladena Dolarja »Uprizarjanje umetnosti«¹. V pisanju se Dolar opre na Platonovo tezo iz Četrte knjige Države² o odnosu med zvočnostjo nekega prostora in stanju, ki ga ta odslikava: »Glasba je postavljena na tanko mejo med redom in kaosom, postavljena je kot branik pred razpadom in sesutjem reda, kot zastopnik forme nasproti pretečemu razgrajevanju v brezobličnost – in nevarnost potihoma preži, kot je videti, na vsakem koraku.«

Gre za formalni problem, ki se nanaša na pomisleke kdo, kako ter na kakšen način lahko naseljuje zvočno krajino. Če gre pri tem za zasebne prostore ni dileme, v primeru javnega prostora pa je to podvrženo preprostemu principu deljenja skupnega prostora. Odgovor je v teoriji preprost: meje (mojega) zvoka so opredeljene z mejami ostalih zvokov (drugih). V praksi je slednje precej težje izvesti. Ne bi na široko razpredal o fizikalnih lastnostih zvoka, vendar se mi zdi ena lastnost ključna. Jakost zvoka se meri v decibelih³. Lestvica decibelov je logaritična⁴ in ne linearna. Kar pomeni, da se glasnost ne večja s prištevanjem enote, ampak se le te primnožijo k dani vrednosti. Zato za slovensko besedo »glasnost« najdemo v angleškem jeziku bolj povedni izraz »volume«, ki jasneje nakazuje, kako glasnost hitro napolni določen prostor. Izraz »glasnost« pa vsekakor bolj pritiče družbenemu kontekstu katerega se želim obširneje lotiti.

Julija Kristeva v svojih delih s področja semiotike kompleksneje govori o že omenjenih mehanizmih med mejami. Meje med mano in drugim niso kot je dandanes pod močnim vplivom kapitalizma podložni izpraznjenim trendom, ki glorificirajo individualizem ter zasnovane kot zgolj subjektivne. Meje se med sabo zrcalijo intersubjektivno⁵ skozi neprestano prilagajanje lastne identitete posameznika identitetam drugih tako, da se subjekt prepusti procesu ravno te medsebojne identifikacije.

Iz te zapletene teoretske pozicije se seveda lahko izvijemo s praktičnim primerom, ki je bil na rezidenci izveden kot participativno umetniško delo. Proces se je že začel pred začasno preselitvijo na Metelkovo. Kot v podobnih procesualnih delih, sem tudi tokrat posegel po določenih že preizkušenih formatih. Preprosto kuhanje kave na dvoriščih Metelkove je do mene pritegnilo bolj ali manj naključne ljudi, ki se zadržujejo na Metelkovi. Tukaj se je dalo zelo jasno potegniti ločnici med tistimi, ki ta prostor vidijo kot turistično atrakcijo in tistimi, ki imajo do tega prostora bolj poglobljen so-odnos. Turisti so kavico raje spili v bifeju seveda in si ob tem ogledovali in delili po omrežjih zanimive fotografije slikovite Metelkove.

Nekaj pogovorov je vendarle steklo ob kavah in seanse so mi navrgle indice na kaj – poleg očitnega – biti še pozoren. Pravzaprav je ta pozornost prišla sama od sebe nekje iz ozadja kot nekakšni kolektivni nezavedni glas prostora. Ljudje, ki ne prihajajo na Metelkovo zgolj bežno, si namreč ustvarijo družabne koticke. Večinoma se vse skupine ali kdaj tudi posamezniki opremijo s prenosnimi zvočniki in si vrtijo glasbo po lastnem okusu. Svojo mikro-lokacijo napolnijo z zvokom. Stvar postane kompleksna, ko je teh zvočnih virov toliko, da se med sabo mešajo in ustvarjajo komaj poslušljivi zvočni kaos. Pravzaprav se na ozemlju

1 Mladen Dolar: »Uprizarjanje konceptov«, Maska, Ljubljana 2019, str. 75.

2 Platonova IV. knjiga Države, fragmenti 423e – 424c.

3 Privzeto po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Decibel>, 19. 10. 2023.

4 Privzeto po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Logaritem>, 19. 10. 2023.

5 Privzeto po: https://sl.wikipedia.org/wiki/Julija_Kristeva, 19. 10. 2023.

Metelkove čez dan odvija prava borba za lastno zvočno mesto, zvečer pa v ta pojav vstopijo še klubi. Ta fenomen je postal zanimiva zvočna krajina v smislu prisposodbe iskanja lastnega mesta.

Na tej točki je nastala tudi odločitev, kaj postaviti v nočni galeriji Pešak. Galerija Pešak ima zanimivo strukturo. Umetnik ima na voljo pet oken. To formo sem uporabil tako, da sem v vsako okno namestil črko. Prve štiri črke so bile statične, zadnja se pa je s pomočjo preprostega mehanizma spreminjala v večernem času, ko je bila razstava prižgana.

Tako se je prikazoval napis »MESTO«, »MESTU«, »MESTI« in »MESTA« kot metafora za iskanje mesta v odprtem javnem prostoru Metelkove. Metafora napisa seveda presega dimenzijo medsebojnega zvočnega odzvanjanja. Pravzaprav napeljuje na bistveno lastnost tega samobitnega prostora: sooblikovanje sobivanja različnih urbanih družbenih entitet, ki si morajo med sabo ustvarjati prostor, se kdaj tudi omejevati, vendar pri tem biti dovolj tolerantni med seboj, da ne prihaja do zavračanja, če to ni potrebno. Na tem mestu je ta tanka meja med redom in kaosom, ki jo morajo prevzeti nase tako stalni naseljenci Metelkovi kot prehodni uporabniki ter njeni gostje. Če je to celovit in vključujoč proces skupnosti, potem je tej coni priskrbljena zelena moč in avtonomnost.

Samo postavitve je sočasno dopolnjeval še FM radijski signal na frekvenci 97.6 MHz. Slovenske regulative namreč omogočajo 15 dnevno zasedbo frekvence za dogodke. Za radijske zanesenjake, kot sem sam, je to enkratni poligon za raziskovanje, igrišče za zvok in udejanjanje tega, kar naj mediji po Bertoldu Brechtu tudi bili: komunikacijski aparat.

Fotografije: Simon Macuh

Za današnji dan, ko imamo na voljo preštevne digitalne kanale, je vzpostavitev takega (metelkovskega) radia vsekakor romantična. Vsekakor pa ni preživeta ideja o medijih, ki jih ustvarjajo ljudje za ljudi, komunikativno, diskurzivno in participativno. Nikakor pa populistično. Še posebej je na to potrebno ves čas opozarjati v času, ko so mediji v službi nizajočih se pozicij moči, katere determinatno obvladuje kapital na eni strani, na drugi jih determinira politika. Simbolni prikaz, da bi lahko šlo tudi drugače in predvsem skozi drugo vrsto interesa. Mogoče takšnega, ki ga goji tudi širša skupnost na Metelkovi? Vsi posnetki, ki so se

predvajali po FM radijskih valovih, so dostopni v poslušanje na slednji spletni povezavi:

<https://soundcloud.com/zeleni-zvoki/sets/medpovezanost>

SIMON MACUH